

Kibucy

Materiály

Video

Obyčejný sionismus (1982, r. Martin Chlupáč), 0:50.

Komentář

Kibuc je v tomto komentáři pokládán za převýchovný polovojský tábor. Členové kibucu jsou podle tohoto názoru pouhými nevolníky. Kibucové organizace byly dokladem tehdejší levicové orientace značné části sionistického hnutí. Kibucy představovaly ve své době jediné skutečně funkční, na dobrovolné bázi založené kolektivní zemědělské hospodaření (postupně se spektrum ekonomických aktivit rozšiřovalo). Jejich rozkvět spadá mezi třicátá až sedmdesátá léta, v osmdesátých letech 20. století se většina z nich dostala do ekonomických problémů, nicméně stále představují významný pilíř izraelské ekonomiky. Původní kibucy byly založeny na ideových předpokladech o rovnosti, socialistické myšlenky však byly v devadesátých letech 20. století postupně opuštěny a nyní jsou kibucy vesměs spravovány podle klasických tržních principů. Kibucy měly zároveň značnou vojenskou hodnotu: jednak plnily roli základen a jednak se z jejich středu rekrutovali ti nejmotivovanější izraelští vojáci.

Námět do výuky

Kibucy problematizují tradiční binární vztah východního a západního bloku. Na jejich příkladu můžeme ukázat funkčnost kolektivistických konceptů, které ovšem paradoxně byly realizovány v „kapitalistické“ zemi, nikoli ve zřízení formálně se ke kolektivnímu vlastnictví hlásící. V první fázi můžeme konfrontovat normalizační obraz kibucu s aktuálními pohledy, v té další pak hledat české analogie k této instituci (můžeme přitom reflektovat rozdíl mezi demokratickou tradicí družstevnictví, rozvíjející se už od dob Habsburské monarchie, a systémem JZD, který na této tradici parazitoval). Žáci zjišťují, že společenská realita mohla být daleko bohatší, než jak tvrdila dobová propaganda, i než tvrdí současné schematizující pohledy.

Atmosféru kibucu zachycuje film režiséra Dror Shaula Sladký kal. Podívejte se spolu se svými žáky na úvodní scénu hlasování o pobytu hosta v kibucu, která zachycuje demokratický charakter správy kibucu a kolektivistický étos, který prostupoval mezi jeho členy. Ukázka je dostupná na YouTube:

<https://www.youtube.com/watch?v=kRLv9iZtwsE>.

Aktivity pro žáky

1. Srovnejte informace z ukázky s informacemi z otevřených zdrojů na webu. V čem jsou rozdíly? Jaké jsou podle vás důvody těchto odlišností?
2. Napadá vás nějaká podobná instituce z českého prostředí?